

Jesenné číslo

2019/2020

Náš časopis Netko,
o škole vie všetko!

Jesenné číslo – Netko

1. Novinky na škole

2. Tradície jesene

3. Kuchárka

4. Slovenčinovo

5. Historický kalendár

6. Z histórie nášho mesta

7. Zábava

Prosba o pomoc

1. Novinky na škole

Prázdniny ubehli ako voda. Niektorí z vás už možno aj zabudli na nekonečné „nič nerobenie“, spanie do jedenástej (možno aj dlhšie), vychutnávanie si slnečných lúčov, kúpanie sa na kúpalisku, v Dunaji, či v mori, dovolenky, túry, flákanie sa... Tie časy sú preč. Brány školy sa otvorili. Školský rok sa mohol začať.

Avšak cez prázdniny sa priestory školy vynovili. Zmeny v triedach ste si všimli asi aj vy prostredníctvom nových interaktívnych tabúl. Otvárajú mnohé možnosti na ozvláštnenie učenia a učenia sa. Pre športovcov sa rozrástlo ihrisko – vybudovalo sa „outdoorové“ ihrisko s rôznymi strojmi, na ktorých si môžete posilniť svaly a spevniť telo. Ďalšou novinkou bola oprava strechy.

Asi najväčšou zmenou je výrub stromov pred budovou školy. Možno si hovoríte: „Prečo tie stromy vyrúbali? Veď nás učia, aby sme si prírodu chránili a neničili stromy, ktoré sú pre nás dôležité.? Stromom nemáme bezdôvodne ubližovať.“ Nebojte sa! Pravda je iná. Tieto stromy boli staré a smutné. Navonok nevyzerali tak, ale páni odborníci ich prekukli. Pri silnejšom vetre či búrke by sa mohli zlomiť, spadnúť a ublížiť sebe, VÁM, okoloidúcim i našej škole. Verte, či nie, po odpílení sa len tak roztrúsili. Ale nebuďte smutní. Staré stromy budú nahradené novými. A ešte k tomu bude aj bonus. Vybuduje sa krásny park s množstvom rastliniek. Tak čo? Môže byť? Ešte stále som vás nepresvedčila? Pozrite si nasledujúce obrázky, na ktorých môžete vidieť vizualizáciu projektu a plán parku. Pevne však verím, že ak budeme mať taký pekný park, budeme sa oň vedieť aj postarať a nebudeme si ho ničieť. Pridáte sa?

Projekty, do ktorých sa zapájame

Zelená škola

Ževraj zelená škola? Čože? Nie, nebude sa meniť farba budovy školy. Je to názov projektu, ktorý sa venuje problematike životného prostredia a okolia školy. V rámci témy Zeleň a ochrana prírody vybudujeme už spomínaný park pred školou. Máš aj ty nápad, ako by sa dalo okolie vylepšiť? Poznáš nejaké bylinky, ktoré by sme si mohli sami vypestovať? Daj vedieť! Buď architektom nášho parku. 😊

Fenomény sveta – VODA

Voda. Obyčajné slovo. A také dôležité pre život. Bez vody sa nedá žiť. Prostredníctvom videí a interaktívnych cvičení si môžete priblížiť tento fenomén. Chráňme si poklad, bez ktorého nie je život.

Zippyho kamaráti

Poznáte Zippyho? Mladší žiaci určite áno. Je to lúčny koník, maskot programu. Tento kamarát vás naučí uvedomovať si svoje pocity, požiadať o pomoc, ospravedlniť sa, vyrovnáť sa so zmenou či stratou, zvládať nové situácie... Dúfame, že sa od neho naučíme veľa!

FIRST® LEGO® League

Každý z nás poznáme najpredávanejšiu a najobľúbenejšiu stavebnicu. Lego. Naši žiaci (niektorí z vás) sa pomocou svojej kreativity zdokonaľujú pri riešení komplexných úloh. Ako tím pracujú na úlohách s obmedzenými zdrojmi a musia to stihnúť do daného termínu. Veľa šťastia, legovníci!

2. TRADÍCIE JESENE

21. september – Jesenná rovnodennosť

Oslavovali ju pohania i kresťania. Pre pohanov to bol medzník, keď si ľudia spomínali na uplynulé leto. Slniečko slablo, a tak sa obracali k otázkam svojho duchovného bytia. Dni okolo jesennej rovnodennosti trávili kresťania prácou na poliach. Po práci nasledovali hody a jarmoky.

Významným dňom boli aj priadky i páranie peria. (Niekoľko dní po jesennej rovnodennosti.) Dievčatá sa stretávali, doniesli si so sebou pochutiny, polienka dreva na prikúrenie a sviečky. Popri práci sa klebetilo. Dievčatá, viete si predstaviť, že by ste boli súčasťou takýchto „osláv“? Myslím, že vám by klebetenie nerobilo problém. ☺ Chlapci sa páračiek nezúčastňovali. Jediný dôvod, kedy mohli prísť bol, keď prišli dievčatám dvoriť alebo pomáhať s drobnými prácami (stružlikať nástroje, hračky, plieť košíky).

Povera :

1. Dievčatá si museli sadieť tak, aby videli na dvere. Sediace chrbtom sa otáčali chrbtom aj svadbe.

2. Kukuričné povery – pochádzajú od Indiánov. Bábiky z kukuričného šúpolia vraj prinášajú šťastie do domu. Ak máte kukuričné klasy zavesené v kuchyni, zabezpečia vám hojnosť.

Jedlo: pečený kohút, kačica, hus a predovšetkým zemiaky, kapusta, kukurica a chlieb. Nechýbalo víno a ovocie.

30. október – 1. november Dušičky

Pohanskou tradíciou týchto dní je známy sviatok Halloween (staroanglické hallowed alebo all hallows even – svätý večer/večer všetkých svätých). Do sveta živých sa vydávajú duše zosnulých. Preto sa na priedomie ukladali koláče, ovocie i víno. Na odstrašenie čarodejníc a strašidiel sa do okien dával tekvicový svetlonos.

Kresťanskou tradíciou bola oslava Všetkých svätých. Pamiatka zosnulých je venovaná spomienke na zosnulých, no najmä modlitbám za spasenie ich duší.

Konajú sa omše a chodievajú sa na cintoríny, kde sa kladú vence a zapalujú sviece.

Jedlo: jablká, lieskovce, zemiaková a maková kaša. Nesmelo chýbať pečivo zvané dušičky – prepletené valčeky cesta do tvaru skrížených kostí.

Martin na bielom koni ? (11.11.)

Počuli ste už túto pranostiku? Či bol kôň biely a či nie, jedno je však isté. Legenda existuje. Martin žil v 4. storočí. Chcel sa stať kresťanom. Jeho otec bol však vojakom, a preto musel vstúpiť do armády aj on. So svojimi vojakmi raz prechádzal okolo žobráka. Nemal mu čo ponúknuť, a tak si rozťal plášť na dve polovice. Jednu polovicu mu daroval. Onedlho sa objavil Ježiš s plášťom, ktorý daroval žobrákovi. Pokrstil ho a z Martina sa stal biskup. Zomrel ako prvý svätec, ktorý nebol mučeníkom.

Martinské pranostiky hovoria o nástupe zimy, preto sa ľudia snažili dokončiť všetky práce na poliach i v záhrade do Martina.

Katarína (25.11.)

Poznáte vo svojom okolí nejakú Katku, Kačenu, Katarínku? Sviatok svätej Kataríny – 25. 11. – bol prvý stridží deň. S týmto menom sa spája niekoľko povier.

1. Do domu nesmela vstúpiť ako prvá žena (na deň Kataríny) – znamenalo by to, že sa po celý rok bude rozbíjať hlinený riad.

2. Nesmelo na priasť ani šiť.

3. Dievčatá varili halušky, do ktorých vložili lístočky s menami chlapcov. Ktoré vyplávalo ako prvé – bolo meno budúceho ženícha.

4. Do vŕby dievčatá pichali ihli. Ak sa ihla zapichla na prvýkrát, dievčina sa mala vydať do roka. Ak sa ihla zlomila, z dievčiny mala byť stará dievka.

Neodmysliteľnou súčasťou boli katarínske zábavy. Bola to posledná spoločenská príležitosť zbaviť sa pred adventom.

Katarínska zábava

Ondrej – viete veštit'? (30.11.)

Ste zaľúbení? Hľadáte svoju pravú lásku? Vyveštite si ju.

Svätý Ondrej je považovaný za patróna neviest. Na Ondreja varili halušky s menami mladíkov. Aby sa „kúzlo“ podarilo bolo potrebné ukradnúť ingredienciu z domu, v ktorom býval Ondrej. (Nech vám ani nenapadne, milé dievčiny, vlámať sa do domu svojho kamaráta Ondreja!)

Veštenie z tanierov – jedno dievča vyšlo z izby. Kamošky jej skryli pod jeden tanier prsteň, pod druhý čepiec a posledný zostal prázdny. Dievčina sa vrátila do izby a otočila jeden z nich. Podľa toho vedela, či sa vydá, zasnúbi alebo ostane ešte na rok dievkou.

3. Kuchárka

Jesenné mňamky

Po toľkých informáciách som vyhladla. Aj vy? Ponúknite sa jesennými dobrotami. Vyberte si z môjho menu. Ak máš zaujímavý recept a chcel/a by si sa s ním podeliť, budem rada!

Polievka:

Hokkaido – morkkaido

Potrebuješ:

1kg hokkaido tekvica, 2 ks mrkva, 2 ks zemiaky, 1ks cibuľa, 2 strúčiky cesnaku, 150ml mlieko, kurací bujón, soľ, mleté čierne korenie, bazalka, oregano, olivový olej

Postupuj nasledovne:

1. Tekvicu, mrkvu a zemiaky ošúpeme a nakrájame.
2. Na olivovom oleji opražíme nakrájanú cibuľu a cesnak. Orestujeme.
3. Pridáme tekvicu, mrkvu a zemiaky. Orestujeme.
4. Zalejeme vodou tak, aby boli suroviny ponorené.
5. Pridáme bujón, korenie, soľ, bazalku a oregano. Povaríme 25 minút.
6. Odstavíme a rozmixujeme. Pridáme mlieko a premiešame.

Tip: Ozdobit' si ju môžeš krutónmi alebo opraženými chlebíkmi.

Dobrá chuť!

Hlavné jedlo:

Grobské lokše

Potrebuješ:

700 g zemiakov, 210 g hladkej múky, 1,5 ČL soli

Postupuj nasledovne:

1. Zemiaky uvaríme v šupke. Necháme vychladnúť.
2. Očistíme a postrúhame na jemnom strúhadle.
3. Na pracovnú dosku nasypeme múku. Pridáme nastrúhané zemiaky, soľ a vypracujeme cesto. (Ak sa cesto lepí – pridáme múku. Avšak nie veľa, pretože cesto bude tvrdé.)
4. Z cesta vypracujeme šúľok. Nakrájame ho na kusy, z ktorých vytvarujeme „knedlíky“.
5. „Knedlíčky“ rozvaľkáme na lokše.
6. Pečieme na suchej panvici, z každej strany. Nezl'aknite sa, keď sa na lokši objavia hnedé fličky. Nič vám nezohorelo. To je znak, že je lokša hotová.
7. Lokše potrieme roztopenou kačacou alebo husacou masťou.

Tip: Lokše chutia výborne s pečenou kačicou alebo husou.

Dobrá chuť!

Dezert:

Štrúdľa – jabko-mamko

Potrebuješ:

listkové cesto, 5 väčších jabĺčok, cukor, škorica, hrozienka, vajíčko

Postupuj nasledovne:

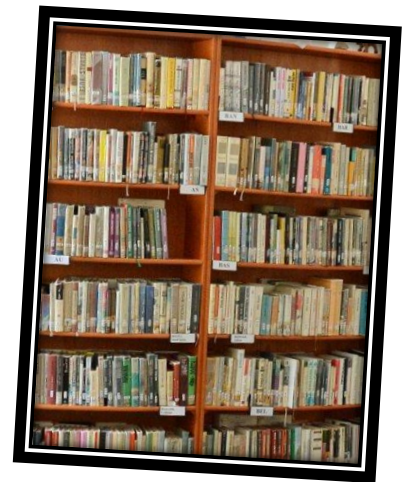
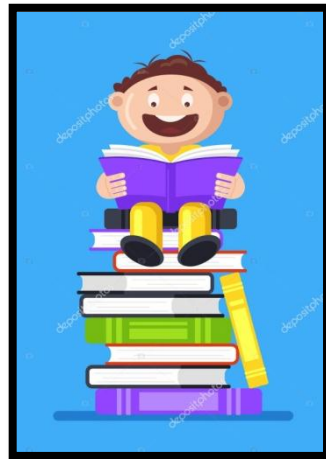
1. Lístkové cesto vyvaľkáme na tenko.
2. Jabĺčka ošúpeme a postrúhame na strúhadle. Vyžmýkame šťavu z jabĺk.
3. Cesto posypeme škoricom a poukladáme naň vyžmýkané jablká.
4. Podľa sladkosti jabĺk posypeme cesto cukrom a hrozienkami.
5. Zavinieme a potrieme vajíčkom.
6. Opatrne vložíme plech so štrúdlou do rúry a pečieme, kým cesto nechytí zlatistú farbu.

Tip: Jabĺčka môžeme nahradiť makom alebo orechmi.

Dobrá chuť!

4. SlovenščinoVO

Počuli ste už o krajine Slovenčinovo? Nájdete v ňom všetko, čo potrebujete o našom materinskom jazyku vedieť. Kde bolo, tam bolo, boli raz písmená a hlásky. Aby nebolo ani jedno písmeno samo, vytvorili abecedu. **A, B, C, D, E, F, G, H, CH, I, J, K, L, M, N, O, P, R, S, T, U, Y, V, Z**. Niektorým bolo aj napriek tomu smutno. Pridali si mäkčeň alebo dĺžeň. No dobre. Koniec rozprávky. Poďme na teóriu.

Hlásky – to, čo počujeme. – Je ich menej ako písmen. Napr. hláska CH (je zložená z dvoch písmen). Hláska I (avšak máme aj I/Y).

Písmená – to, čo vidíme.

Hlásky delíme na:

1. SAMOHLÁSKY – delíme na:

a) **krátke** – **A, E, I, Y, O, U**

b) **dlhé** – **Á, É, Í, Ý, Ó, Ú**

2. SPOLUHLÁSKY – delíme podľa:

a) tvrdosti

A) **mäkké** – **Ď, Ť, Ň, Ľ, C, DZ, Č, DŽ, Š, Ž, J**

B) **tvrdé** – **D, T, N, L, K, G, H, CH**

C) **obojaké** – **B, M, P, R, S, V, Z**

b) znelosti

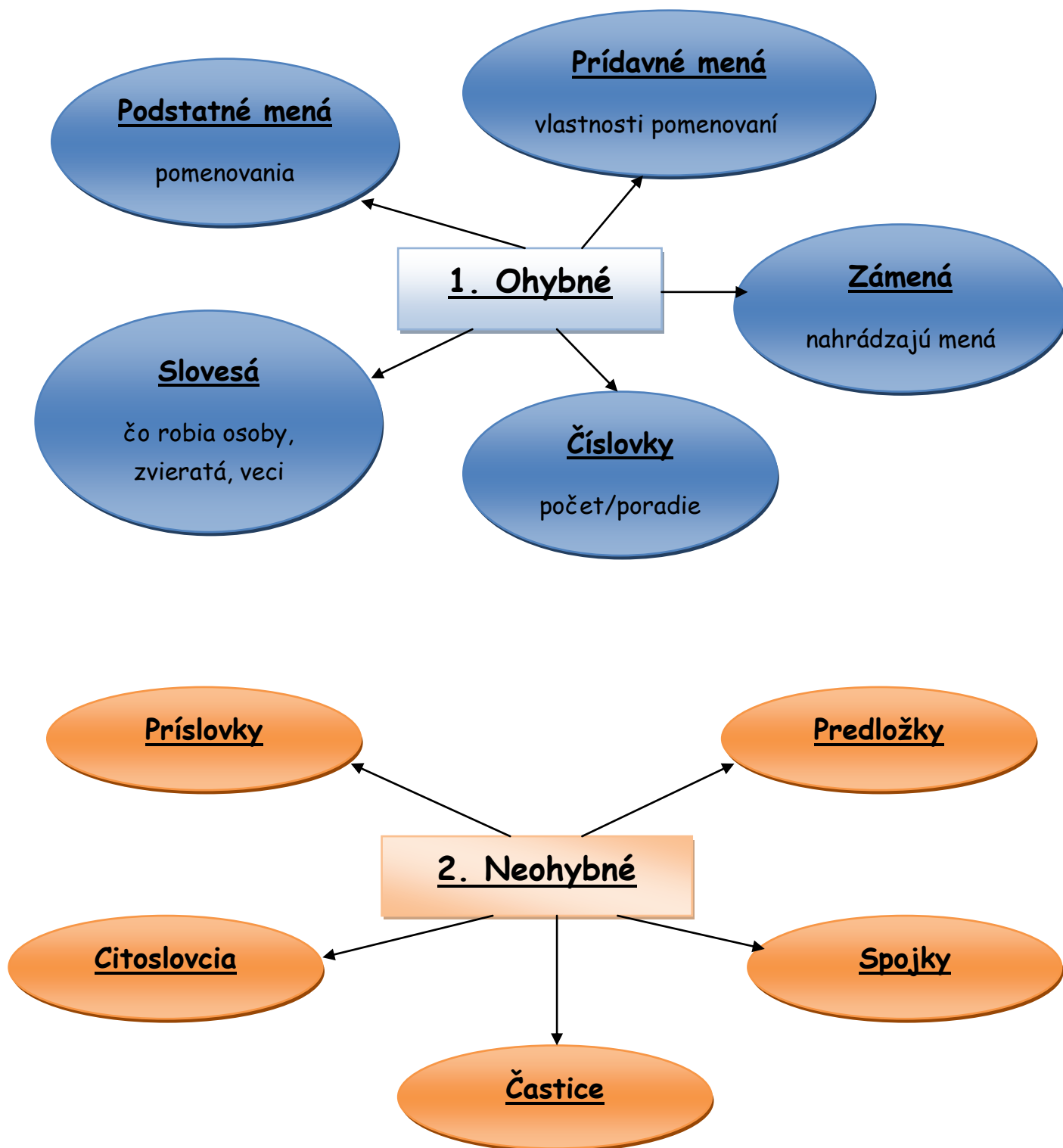
A) **znelé párové** – **B, V, H, D, Ž, Z, Ď, G, DŽ, DZ**

B) **neznelé párové** – **P u F o CH y T á Š e S Ť K a Č í C**

C) **znelé nepárové** – **M, N, Ň, L, Ľ, Ľ, R, R, J**

3. DVOJHLÁSKY – **ia, ie, iu, ô**

SLOVNÉ DRUHY

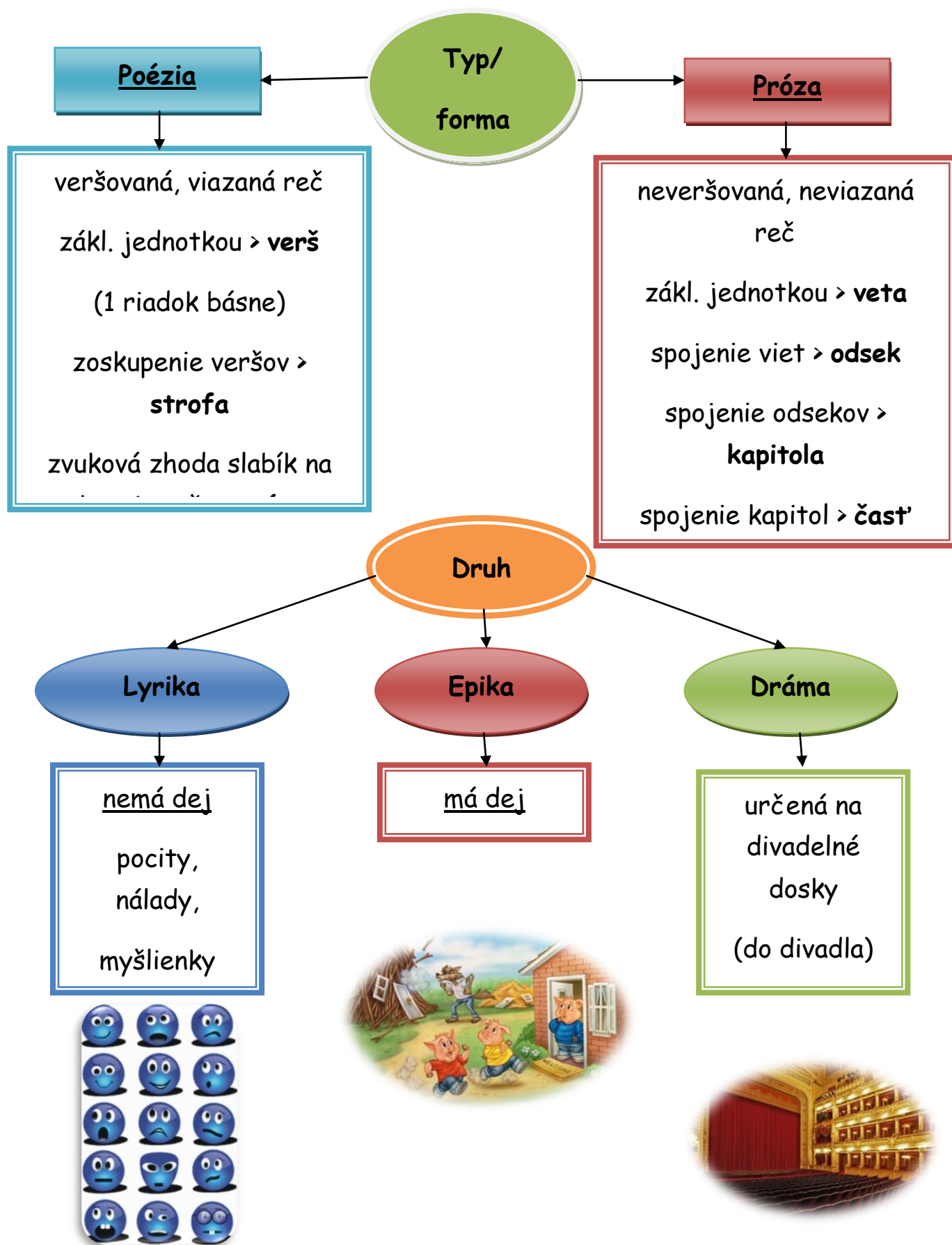

Upozornenie!: Nepoužívať ako ťahák! ☺

LITERATÚRA

Literatúra – všetky knihy.

Základné pojmy literatúry:

5. Historický kalendár

1. september 1992 – SNR prijala Ústavu Slovenskej republiky

3. september 1918 – uznanie česko-slovenského odboja ako spojenca vládou USA

15. september 1890 – narodila sa spisovateľka, „matka“ známeho detektíva Hercula Poirota, Agatha Christie

16. september 1977 – podpis medzištátnej zmluvy s Maďarskom o výstavbe vodného diela Gabčíkovo-Nagymaros

5. október 1881 – narodil sa slávny maliar Pablo Picasso

22. október 1811 – narodil sa hudobný skladateľ Franz Liszt

22. október 1915 – bola podpísaná Clevelandská dohoda

26. október 1939 – Jozef Tiso bol zvolený za prezidenta Slovenskej republiky

28. október – Deň černovskej tragédie

29. október 1815 – narodil sa významný slovenský národný buditeľ, spisovateľ, jazykovedec, politik Ľudovít Štúr

7. november 1992 – zomrel Alexander Dubček na následky autohavárie

10. november 1483 – narodil sa Martin Luther

14. november 1918 – za 1. prezidenta Československej republiky bol zvolený Tomáš G. Masaryk

17. november 1989 – brutálny zásah proti študentskej demonštrácii v Prahe

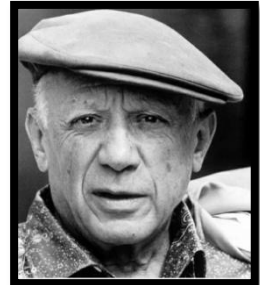
30. november 1835 – narodil sa spisovateľ Mark Twain

Ústava SR

Agatha Christie

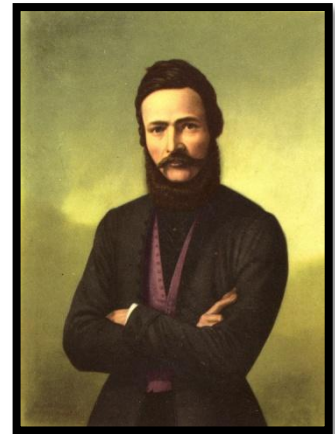
Pablo Picasso

Franz Liszt

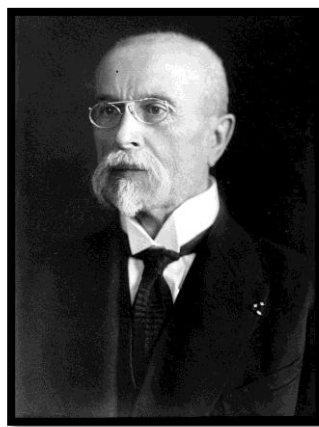
Jozef Tiso

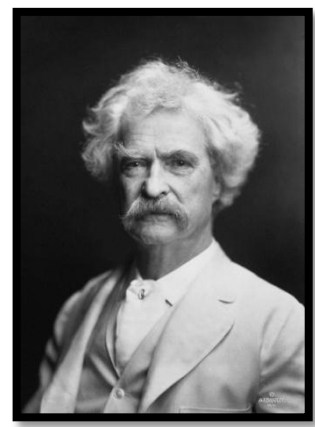
Ľudovít Štúr

Alexander Dubček

Tomáš G. Masaryk

Mark Twain

6. Z histórie nášho mesta

Jesenné udalosti nášho mesta

Chceli by ste navštíviť minulosť? Vrátiť sa v čase...naučiť sa na písomku, neodkladať utieranie prachu, vďaka ktorému si nemohol/a ísť von s kamošmi...zmeniť niečo...To by bolo! Ale chceli by ste navštíviť naše mesto v 17. storočí? Ak ste sa už odtiaľ vrátili alebo niekto z vás si pamätá na toto obdobie, nemusí čítať ďalej. O všetkom už vie. No my ostatní sa pozrime na významnú jesennú udalosť nášho mesta.

Rok 1683

Bitka pri Parkane (dnešné Štúrovo) – **súperi = Turci <> spojenecké vojská**

O tom, že na našom území sa usalašili Turci na vyše 150 rokov, si už určite počul/a. Že boli zlí, lúpili, vraždili...už tiež vieš. Ale na druhej strane (nie, nejdem ich obraňovať) priniesli novú kultúru, pochutiny, zvyky a stavali príbytky i pevnosti. Pre nás dôležitou bola pevnosť **Džigerdelen-Parkan**. Kde sa nachádza dnes? Hm...dobrá otázka. Už nikde. Nevieme ani to, kde sa nachádzala v minulosti. Predpokladá sa, že to bolo na mieste dnešného katolíckeho Kostola sv. Imricha. Verte, či nie, táto pevnosť bola pre nich the best (najlepšia) topka. Tu si schovávali ulúpené veci. Ale vráťme sa na bojové pole.

Prvý boj sa odohral **7. októbra 1683**. Jeden myslel a nedomyslel. Osmani rozprášili spojeneckú armádu, konkrétne poľské vojsko na čele s Jánom Sobieskim. Sobieski si myslel, že Turkov nie je v pevnosti veľa, keďže aj na druhej strane Dunaja mali svoju pevnosť. Viete, kde je Továrenská cesta a železničná stanica? V týchto priestoroch sa odohrali ťažké boje. Bum-tresk-švác. Mnoho poľských vojakov prišlo o život. Preto sa hovorí o tomto mieste ako o „**Údolí plaču**“ (Siralomvolgy). Hovorí sa, že v noci, keď je všade ticho, počuť plač, rinčanie zbraní a erdžanie koní. (Upozornenie: overenie povery len na vlastnú zodpovednosť a s dovoľením zákonného zástupcu!) Výsledok boja 1:0 pre Turkov.

Prečo si však spomíname práve túto bitku a prečo je dôležitá sa dozvieš už v nasledujúcich riadkoch. Napriek prvotnému neúspechu a výprasku boli víťazmi bitky pri Parkane spojenecké vojská. Na pomoc poľským vojakom (ktorí prežili) prišli nemeckí a rakúski vojaci. Bitka sa odohrala **9. októbra 1683**. Taktiku už mali lepšiu. Bočné krídla, stred vojska, pešiaci, jazdci. Všetci vedeli, čo majú robiť. Jazdectvu šéfoval Sobieski. Útok a bitku vynecháme...nepodporujeme násilie a nebolo by to vhodné pre citlivé povahy. Ak máš záujem o presný vojnový plán, hľadaj v dostupnej literatúre. Takže výsledok bol 1:2 pre spojenecké vojská. Prečo 2? Započítala som aj víťazstvo.

Zhrnutie: Víťazom sa stalo spojenecké vojsko, ktorému veľkou mierou pomohol Ján Sobieski, vďaka jazdectvu. Turci boli vytlačení až k Budínu a neskôr von z Európy.

Tip: Ak by si chcel vidieť Jána Sobieskeho na jeho koni, máš asi smolu. Buď odcestuješ do minulosti (daj tip na najlacnejšiu dopravu), alebo ak ti stačí jeho socha, nájdeš ju za kostolom, takmer pred farou. Že nevieš, kde to je? – Tak si skoč na zákusok do cukrárne pri starom kúpalisku. Budeš mať na ňu supíš výhľad. Ak sa ti nechce nikam nechce...pozri si ho na obrázku. Fešák...či? ☺

7. Zábava

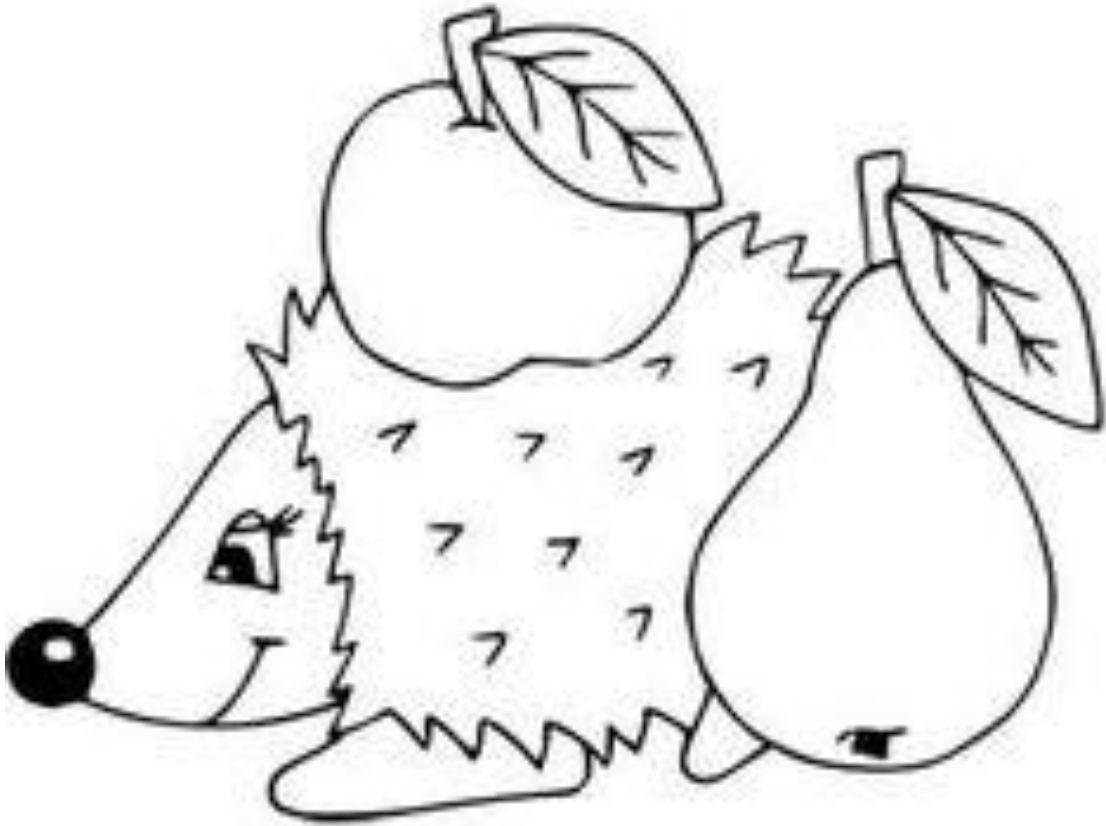
Posledné strany nášho – vášho jesenného čísla Netka je venované všetkým, ktorí radi tvoria. Tak šup pre farbičky, ceruzky, pastelky...No ešte predtým...aby ste si precvičili písmenká....čaká vás osemšmerovka! Jupííí.... Tvorivosti zdar! ☺

OSEMSMEROVKA

S	E	P	T	E	M	B	E	R	Š
M	S	O	M	A	A	L	O	K	Š
E	T	K	A	K	Í	Š	O	K	R
S	R	N	D	J	R	K	D	Z	E
I	O	L	E	A	A	N	E	I	B
A	M	S	T	I	Á	B	Ň	M	Ó
C	E	E	I	T	S	Í	L	A	T
Ň	H	R	U	Š	K	A	D	K	K
A	R	E	B	M	E	V	O	N	O

DEŇ, DETI, HRUŠKA
 JABLKO, JESEŇ, KOŠÍK,
 LÍSTIE, MESIAC,
 NOVEMBER, OKTÓBER
 SEPTEMBER, SLNKO,
 STROM, ŠKD, ŠKOLA,
 TMA, ZIMA.

Prošba o pomoc

Ak máš nápad, ako skrásiť okolie školy, recept, vlastný výtvor, s ktorým by si sa rád/a podelil/a (kresba, básnička, poviedka, rozprávka, projekt...), neváhaj a vhod' ho do schránky. Nie do susedkinej, ale do *Netkoschránky*. Kde ju nájdeš? Pri vchode, vedľa schránky dôvery. Nezabudnite napísať svoje meno (prosím čitateľne, aby som nemusela pozývať Jožka Mrkvičku, ktorý asi ako jediný vie čítať kocúrie písmo) a triedu. Budem sa tešiť na každú „poštu“, ktorú od vás dostanem. Tak sa majte, milí Netkári! ☺

